

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

અમદાવાદ ખાતેની ગુજરાતની ઉચ્ચ ન્યાયાલયમાં

કરવેરા અપીલ નંબર – ૬૦૮,૬૦૯,૭૪૧ થી ૭૪૪// ૨૦૧૬

માનનીય ન્યાયમૂર્તીશ્રી એમ. આર. શાહ
અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તીશ્રી બી. એન. કારિયા

૧. શું સ્થાનિક સમાચારત્રોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે? હા.
૨. પત્રકારને સોંપવામાં આવે કે નહીં? હા.
૩. શું ન્યાયમૂર્તીશ્રી ચુકાદાની વાજબી નકલ જોવા માંગે છે? ના.
૪. શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે? ના.

આવકવેરાના મુખ્ય કમિશનર – ૨ .. અપીલકર્તા(ઓ)

વિરુદ્ધ

ગુલમોહર ગ્રીન ગોલ્ડ અને કન્ટ્રી ક્લબ લી.. સામાવાળા(ઓ)

ઉપસ્થીતી :

શ્રી મનીષ ભટ્ટ, એસ. આર. એડવોકેટ

શ્રીમતી મૌના એમ. ભટ્ટ સાથે, અપીલકર્તા (ઓ) નંબર ૧ માટે એડવોકેટ

શ્રી એસ. એન. સોપારકર, સીનીયર વકીલ

શ્રી બી.એસ. સોપારકર સાથે, સામાવાળાના ચેતવણી આપનાર (કેવીએટર)

ખંડપીઠ : માનનીય ન્યાયધીશશ્રી એમ. આર. શાહ

અને સન્માનનીય ન્યાયધીશ્રી બી. એન. કારિયા

તારીખ: ૧૬/૧૧/૨૦૧૬ સામાન્ય મૌખિક ચુકાદો
(માનનીય ન્યાયધીશશ્રી એમ. આર. શાહ – દ્વારા)

[૧.૦] અપીલના આ જૂથમાં કાયદા અને તથ્યોનો સામાન્ય પ્રશ્ન ઊભો થાય છે, તેથી આ સામાન્ય ચુકાદા અને હુકમ દ્વારા તેનો નિકાલ કરવામાં આવે છે. કરવેરા અપીલ No.૬૦૮/૨૦૧૬

[૨.૦] વિદ્વત આવકવેરાની અપીલ ટ્રિબ્યુનલ, અમદાવાદ દ્વારા એ. વાય. ૨૦૦૮૦૯ માટે આઈ. ટી. એ. ૨૩૩૭ /અ:હમ/ ૨૦૧૧ માં પસાર કરાયેલા વિવાદિત ચુકાદા અને આદેશથી વ્યથિત અને અસંતુષ્ટ અનુભવતા, જેના દ્વારા વિદ્વત ટ્રિબ્યુનલે મહેસૂલ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી ઉપરોક્ત અપીલને ફગાવી દીધી છે, મહેસૂલ વિભાગે કાયદાનો નીચેનો નોંધપાત્ર પ્રશ્ન ઉઠાવતી વર્તમાન કરવેરાની અપીલને પસંદ કરી છે. “શું આવકવેરા અપીલીય ટ્રિબ્યુનલે કાયદામાં અને તથ્યો પર નોંધપાત્ર ભૂલ કરી છે, સભ્યપદ ફીની પ્રાપ્તિને કારણે કરાયેલ રૂ. ૧,૭૫,૧૫,૬૮૦ /- નો ઉમેરો મળેલ મુડી તરીકે ગણવામાં આવે છે?

કરવેરા અપીલ No.૬૦૮/૨૦૧૬

[૨.૧] વિદ્વત આવકવેરાની અપીલીય ટ્રિબ્યુનલ, અમદાવાદ દ્વારા એ. વાય. ૨૦૦૮૦૯ માટે આઈ. ટી. એ. ૨૦૫૪/અહદ/૨૦૧૧ માં પસાર કરાયેલા વિવાદિત ચુકાદા અને આદેશથી વ્યથિત અને અસંતુષ્ટ અનુભવતા, જેના દ્વારા વિદ્વત ટ્રિબ્યુનલે મહેસૂલ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી ઉપરોક્ત અપીલને ફગાવી દીધી છે, મહેસૂલ વિભાગે કાયદાનો નીચેનો નોંધપાત્ર પ્રશ્ન ઉઠાવતી

વર્તમાન કરવેરાની અપીલને પસંદ કરી છે."શું આવક વેરા અપીલીય ટ્રિબ્યુનલે કાયદામાં અને તથ્યો પર નોંધપાત્ર ભૂલ કરી છે, સભ્યપદ ફીની પ્રાપ્તિને કારણે કરાયેલ રૂ. ૧,૭૫,૧૫,૬૮૦/નો ઉમેરો મળેલ મુડી તરીકે ગણવામાં આવે છે?

કરવેરા અપીલ No.૭૪૧/૨૦૧૬

[૨.૨] વિદ્વત આવકવેરાની અપીલીય ટ્રિબ્યુનલ, અમદાવાદ દ્વારા એ. વાય. ૨૦૧૧૧૨ માટે આઈ. ટી. એ.૩૩૦૧/અહદ/૨૦૧૫ માં પસાર કરાયેલા વિવાદિત ચુકાદા અને આદેશથી વ્યથિત અને અસંતુષ્ટ અનુભવતા, જેના દ્વારા વિદ્વત ટ્રિબ્યુનલે મહેસૂલ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી અપીલને ફગાવી દીધી છે, મહેસૂલ વિભાગે કાયદાનો નીચેનો નોંધપાત્ર પ્રશ્ન ઉઠાવતી વર્તમાન કરવેરાની અપીલને પસંદ કરી છે. "શું આવકવેરાની અપીલીય ટ્રિબ્યુનલે કાયદામાં અને તથ્યો પર નોંધપાત્ર ભૂલ કરી છે, સભ્યપદ ફીની પ્રાપ્તિને કારણે કરવામાં આવેલ રૂ. ૨,૨૯,૫૦,૬૦૦/નો ઉમેરો મળેલ મુડી તરીકે ગણવામાં આવે છે?"

કરવેરા અપીલ No.૭૪૨/૨૦૧૬

[૨.૩] વિદ્વત આવકવેરાની અપીલ ટ્રિબ્યુનલ, અમદાવાદ દ્વારા એ. વાય. ૨૦૧૧૧૨ માટે આઈ. ટી. એ. ૫૪/અહદ/૨૦૧૬ માં પસાર કરાયેલા વિવાદિત ચુકાદા અને આદેશથી વ્યથિત અને અસંતુષ્ટ અનુભવતા, જેના દ્વારા વિદ્વત ટ્રિબ્યુનલે મહેસૂલ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી અપીલને ફગાવી

દીધી છે, મહેસૂલ વિભાગે કાયદાનો નીચેનો નોંધપાત્ર પ્રશ્ન ઉઠાવતી વર્તમાન કરવેરાની અપીલને પસંદ કરી છે. "શું આવકવેરાની અપીલ ટ્રિબ્યુનલે કાયદામાં અને તથ્યો પર નોંધપાત્ર ભૂલ કરી છે, સભ્યપદ ફીની પ્રાપ્તિને કારણે કરવામાં આવેલ રૂ. ૨,૨૯,૫૦,૬૦૦/નો ઉમેરો કેપિટલ રસીદ તરીકે ગણવામાં આવે છે?"

કરવેરા અપીલ No.૭૪૩/૨૦૧૬

[૨.૪] વિદ્વત આવકવેરાની અપીલ ટ્રિબ્યુનલ, અમદાવાદ દ્વારા એ. વાય. ૨૦૧૨૧૩ માટે આઈ. ટી. એ. ૩૩૦૨/ અહદ/૨૦૧૫ માં પસાર કરાયેલા વિવાદિત ચુકાદા અને આદેશથી વ્યથિત અને અસંતુષ્ટ અનુભવતા, જેના દ્વારા વિદ્વત ટ્રિબ્યુનલે મહેસૂલ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી અપીલને ફગાવી દીધી છે, મહેસૂલ વિભાગે કાયદાનો નીચેનો નોંધપાત્ર પ્રશ્ન ઉઠાવતી વર્તમાન કરવેરાની અપીલને પસંદ કરી છે. "શું આવકવેરા અપીલીય ટ્રિબ્યુનલે કાયદામાં અને તથ્યો પર, સભ્યપદ ફીની પ્રાપ્તિને કારણે કરવામાં આવેલા રૂ. ૧,૯૫,૭૮,૦૦૦ના વધારાને દૂર કરવામાં નોંધપાત્ર ભૂલ કરી છે, જેને મૂડી આવક તરીકે ગણવામાં આવે છે?"

કરવેરા અપીલ No.૭૪૪/૨૦૧૬

[૨.૫] વિદ્વત આવકવેરાની અપીલ ટ્રિબ્યુનલ, અમદાવાદ દ્વારા એ. વાય. ૨૦૧૨૧૩ માટે આઈ. ટી. એ. ૩૬૭૧/અહદ/૨૦૧૫ માં પસાર કરાયેલા વિવાદિત ચુકાદા અને આદેશથી વ્યથિત અને અસંતુષ્ટ અનુભવતા, જેના

દ્વારા વિદ્વત ટ્રિબ્યુનલે મહેસૂલ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી અપીલને ફગાવી દીધી છે, મહેસૂલ વિભાગે કાયદાનો નીચેનો નોંધપાત્ર પ્રશ્ન ઉઠાવતી વર્તમાન કરવેરાની અપીલને પસંદ કરી છે."શું આવકવેરા અપીલીય ટ્રિબ્યુનલે કાયદામાં અને તથ્યો પર, સભ્યપદ ફીની પ્રાપ્તિને કારણે કરવામાં આવેલા રૂ. ૧,૯૫,૭૮,૦૦૦ના વધારાને દૂર કરવામાં નોંધપાત્ર ભૂલ કરી છે, જેને મૂડી આવક તરીકે ગણવામાં આવે છે?

[૩.૦] સગવડતા માટે, કરવેરા અપીલ No. ૬૦૮/૨૦૧૬ ને મુખ્ય બાબત તરીકે ગણવામાં આવે છે. શરૂઆતમાં એ નોંધવું જરૂરી છે કે વિવાદ સામાન્ય કરદાતાના સંદર્ભમાં છે, જો કે વિવિધ વર્ષોના સંદર્ભમાં અને કરવેરા અપીલના આ જૂથમાં તથ્યો અને કાયદાનો સામાન્ય પ્રશ્ન છે.

[૪.૦] કે કરદાતા ગુલમોહર ગ્રીન ગોલ્ડ એન્ડ કન્ટ્રી ક્લબ લિમિટેડના નામ અને શૈલીમાં ક્લબ પ્રવૃત્તિઓનો વ્યવસાય ચલાવી રહ્યો છે. કે કરદાતાએ કુલ આવક રૂ. ૧૬૩૦ જાહેર કરીને અ.વ. ૨૦૦૮-૦૯ માટે ૨૯/૦૯/૨૦૦૮ પર આવકનું વળતર દાખલ કર્યું. આવકવેરાના ઉપરોક્ત વળતરની પ્રક્રિયા આવકવેરાના કાયદા, ૧૯૯૫ ની કલમ ૧૪૩(૧) હેઠળ કરવામાં આવી હતી (ત્યારબાદ તેને "અધિનિયમ" તરીકે ઓળખવામાં આવે છે). આ કેસ તપાસ માટે પસંદ કરવામાં આવ્યો હતો અને કાયદાની કલમ ૧૪૩ (૨) હેઠળ નોટિસ યોગ્ય રીતે જારી કરવામાં આવી હતી અને કરદાતાને આપવામાં આવી હતી. આવકના વળતરની ચકાસણી અને રજૂ કરવામાં આવેલી અન્ય વિગતો પર, આકારણી અધિકારીએ આકારણી

કરનાર દ્વારા હાથ ધરવામાં આવતી કલબ પ્રવૃત્તિઓના વ્યવસાયની અને આકારણી કરનાર કંપનીના મુખ્ય ઉદ્દેશની પણ નોંધ લીધી. ખાતાઓની વધુ તપાસ પર આકારણી અધિકારી દ્વારા નોંધવામાં આવ્યું હતું કે કરદાતાએ પ્રવેશ ફી તરીકે સુરક્ષા થાપણની ચુકવણી પર સભ્યોની નોંધણી કરી છે. એઓ દ્વારા નોંધવામાં આવ્યું હતું કે આ જામીનગીરી થાપણ ૨૫ વર્ષ પછી સભ્યોને પરત કરવામાં આવી હતી, જોકે વ્યાજ વગર. એઓ દ્વારા નોંધવામાં આવ્યું હતું કે કંપની પાસે માત્ર રૂ. ૫,૧૦,૦૦૦ ની શેર મૂડી છે અને સભ્યો પાસેથી પ્રવેશ ફી તરીકે સુરક્ષા થાપણો તરીકે એકત્રિત કરવામાં આવેલી રકમનો ઉપયોગ કલબમાં બાંધકામ અને અન્ય સુવિધાઓ પૂરી પાડવા માટે કરવામાં આવતો હતો. એ. ઓ. એ નોંધ્યું કે મૂલ્યાંકનકર્તાએ સભ્યો પાસેથી મેળવેલી સુરક્ષા થાપણને અલગ રાખી નથી પરંતુ કલબમાં પૂરી પાડવામાં આવતી બાંધકામ અને અન્ય સુવિધાઓ માટે તેનો ઉપયોગ કર્યો છે. એ. ઓ. એ એ પણ નોંધ્યું હતું કે સભ્યો પાસેથી એકત્રિત કરવામાં આવેલી થાપણો કરદાતાના ખાતામાં "જવાબદારીઓ" શીર્ષક હેઠળ દર્શાવવામાં આવી નથી. તેથી, ૧૨/૧૧/૨૦૧૦ તારીખની વિગતવાર કારણદર્શક નોટિસ વિધિવત જારી કરવામાં આવી હતી અને મૂલ્યાંકનકર્તાને કારણ દર્શાવવા માટે કહેવામાં આવ્યું હતું કે સભ્યો પાસેથી એકત્રિત કરવામાં આવેલી સુરક્ષા થાપણોને સભ્યપદ ફી તરીકે કેમ ન ગણવી જોઈએ અને તેને વર્તમાન વર્ષની આવક/આવક તરીકે કેમ ન ગણી શકાય. કારણદર્શક નોટિસ નીચે મુજબ છે:

“૨. આકારણીની કાર્યવાહી દરમિયાન, એવું નોંધવામાં આવે છે કે આકારણી હેઠળના વર્ષ દરમિયાન તમે સભ્યો પાસેથી રૂ. ૩,૧૨,૭૮,૦૦૦/ની સુરક્ષા

થાપણ મેળવી છે જે "અસુરક્ષિત લોન" શીર્ષક હેઠળ સરવૈયામાં દર્શાવવામાં આવી છે. મૂલ્યાંકનકર્તા દ્વારા સભ્યો પાસેથી આજની તારીખ સુધી એકત્રિત કરવામાં આવેલી કુલ આવી થાપણો રૂ. ૧૪,૫૪,૦૧,૦૦૦ પર આવે છે. નીચે સહી કરનાર વ્યક્તિએ તમારી સાથે કરેલી ચર્ચા પરથી જાણવા મળે છે કે કલબના સભ્ય તરીકે જોડાવા માટે તમે કોઈ સભ્યપદ ફી લીધી નથી પરંતુ સુરક્ષા ડિપોઝિટ લીધી છે જે ૨૫ વર્ષ પછી વ્યાજ વિના પરત કરવામાં આવે છે.

બેલેન્સશીટના વિશ્લેષણ પર, તે જોવા મળશે કે કંપની પાસે ઉપલબ્ધ શેર મૂડી માત્ર રૂ. ૫,૧૦,૦૦૦ છે. જો કે, કલબે સ્થાવર મિલકતોનું નિર્માણ કર્યું છે અને ગોલ્ડ ટર્ફને રૂ. ૮ કરોડની હદ સુધી તૈયાર કર્યું છે અને રૂ. ૪.૨૦૪. ૨૦ કરોડ છે. ઉપરોક્તમાંથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે કરદાતાએ સભ્યો પાસેથી મેળવેલી સુરક્ષા થાપણોને અલગ રાખી નથી પરંતુ સભ્યો પાસેથી મેળવેલી થાપણોને કલબની બાંધકામ પ્રવૃત્તિઓ અને રોકાણ હેતુઓ માટે વિનિયોજિત કરી છે. વધુમાં નોંધવામાં આવ્યું છે કે તમે તમારા ખાતાઓમાં "જવાબદારીઓ" શીર્ષક હેઠળ સભ્યો પાસેથી પ્રાપ્ત થાપણો દર્શાવી નથી અને તે સ્પષ્ટ રીતે તમારી સામાન્ય વ્યવસાયિક પ્રવૃત્તિઓ દરમિયાન ઊભી થતી આવકની રસીદ હતી.

૩. કંપનીના આર્ટિકલ્સ ઓફ એસોસિએશન મુજબ, સભ્યોની નોંધણી કંપનીના આર્ટિકલ્સ ઓફ એસોસિએશનના આર્ટિકલ ૨ (એ) અને (બી) દ્વારા સંચાલિત થાય છે. તૈયાર સંદર્ભ માટે તે જ અહીં પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવ્યા છે:

૨.(અ) કલબ દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતી કલબ સુવિધાઓનો લાભ લેવા માટે, સમયાંતરે નક્કી કરવામાં આવે તેવી પરત કરી શકાય તેવી સુરક્ષા ડિપોઝિટ ધરાવતી બિન-વ્યાજની ચુકવણી પર કંપનીનું નિયામક મંડળ કલબના સભ્યોની વિવિધ શ્રેણીઓની નોંધણી કરી શકે છે. કલબના સભ્યોને કંપનીના સભ્ય તરીકે કોઈ અધિકારો નહીં હોય સિવાય કે તેઓ કંપનીમાં હિસ્સો (ઓ) ધરાવતા હોય. કલબના સભ્યો પાસે વ્યવસ્થાપનના અધિકારો નહીં હોય અને તે મુજબ, તેઓ સામાન્ય સભાઓની સૂચનાઓ પ્રાપ્ત કરવા અને સામાન્ય સભાઓમાં હાજરી આપવા અથવા મતદાન કરવા માટે હકદાર નહીં હોય.

(બી) (i) વ્યાજરહીત ફેરચુકવણીપાત્ર સુરક્ષિત જમા રકમ દ્વારા પ્રવેશ ફી અને વાર્ષિક લવાજમ ફી કલબના સભ્યોના વિવિધ વર્ગો પાસેથી વસૂલવામાં

આવશે, જે કંપનીના બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સ અથવા આ હેતુ માટે બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સ દ્વારા નિયુક્ત સમિતિ દ્વારા નક્કી કરવામાં આવે.

(૨) વ્યાજરહીત ફેરચુકવણીપાત્ર સુરક્ષીત જમા રકમ કાયદા અનુસાર, સભ્યને અથવા તેના કાનૂની વારસદાર અથવા નિયુક્તને કલબના સભ્ય તરીકે નોંધણીની તારીખથી ૨૫ વર્ષ પછી પરત કરવામાં આવશે.

ઉપરોક્ત લેખોના સાદા વાંચન પર, તે જોવા મળશે કે કલબના સભ્યો તરીકે જોડાવા માટે રસ ધરાવતા સભ્યોએ પ્રવેશ ફી તરીકે સુરક્ષામાટેની જમા રકમ ચૂકવવી જરૂરી છે અને સભ્યોએ કલબના સભ્યોના વિવિધ વર્ગોમાંથી એકત્રિત કરવામાં આવેલી સુવિધાઓ માટે વાર્ષિક સબ્સ્ક્રિપ્શન ફી અને અન્ય ચાર્જ પણ ચૂકવવા પડે છે, જે કંપની દ્વારા સમયાંતરે નક્કી કરવામાં આવે છે.તેથી, તે સ્પષ્ટ છે કે કલબ દ્વારા આપવામાં આવતી સુવિધાઓનો લાભ લેવા માટે માત્ર સુરક્ષા ડિપોઝિટની ચુકવણી જ કલબના સભ્ય તરીકે નોંધણી કરાવી શકે છે.

૪. વધુમાં નોંધવામાં આવ્યું છે કે આકારણી કરનાર હિસાબની વેપારી પદ્ધતિને અનુસરી રહ્યો છે. કલમ ૫ (૧) નિવાસીના કિસ્સામાં કુલ આવકના અવકાશને વ્યાખ્યાયિત કરે છે અને તેમાં તમામ આવકનો સમાવેશ થાય છે.

(ક) આવી વ્યક્તિ દ્વારા અથવા તેના વતી આવા વર્ષમાં ભારતમાં પ્રાપ્ત થાય છે અથવા પ્રાપ્ત થાય છે તેવું માનવામાં આવે છે; અથવા

(ખ) આવા વર્ષ દરમિયાન ભારતમાં તેને સંચય થયો હોય અથવા થયો હોય અથવા થયો હોય તેવું માનવામાં આવે છે; અથવા

(સી) આવા વર્ષ દરમિયાન ભારતની બહાર તેને આવક થાય છે અથવા ઊભી થાય છે.

તે સારી રીતે નક્કી કરવામાં આવ્યું છે કે કરદાતા દ્વારા આવક ઉપાર્જિત થઈ છે અથવા કમાણી થઈ છે તે કહેવા માટે બે શરતો જરૂરી છે.તેઓ છે.

(૧) તે જરૂરી છે કે કરપાત્ર વ્યક્તિએ સેવાઓ પ્રદાન કરીને અથવા અન્યથા તેની પ્રાપ્તિ અથવા ઉદ્ભવમાં ફાળો આપ્યો હોવો જોઈએ; અને

(૨) દેવું અસ્તિત્વમાં આવ્યું હોવું જોઈએ અને તેણે ચુકવણી મેળવવાનો અધિકાર મેળવ્યો હોવો જોઈએ.

તાત્કાલિક કિસ્સામાં, સભ્ય તરીકે વ્યક્તિની નોંધણી પર તરત જ કરદાતાની

તરફેલામાં દેવું બનાવવામાં આવ્યું હતું. એકવાર સભ્યની નોંધણી થઈ જાય પછી, આકારણી કલબ સભ્યોને સુવિધાઓ પૂરી પાડવા માટે બંધાયેલો હતો.વર્તમાન કિસ્સામાં, ઉપર કરવામાં આવેલા નિરીક્ષણને ધ્યાનમાં લેતા, કરપાત્ર વ્યક્તિએ પ્રથમ બે શરતો પૂરી કરી છે અને જેમ કે કલબ/કરપાત્ર વ્યક્તિ દ્વારા સભ્યો પાસેથી પ્રવેશ ફી તરીકે મેળવેલી સુરક્ષા થાપણ બીજું કંઈ નહીં પણ સભ્યપદ ફી છે જેને મહેસૂલ રસીદ તરીકે ગણવી જરૂરી છે.

વધુમાં, આકારણી કરનાર કલબ દ્વારા સિક્યોરિટી ડિપોઝિટના રૂપમાં એકત્રિત કરવામાં આવતા નાણાં તેની વિશિષ્ટ સંપત્તિ બની જાય છે. વધુમાં સભ્યો વાસ્તવિક ધોરણે કલબમાં મળતી સુવિધાઓ માટે વાર્ષિક સદસ્યતા ફી અને અન્ય ખર્ચ ચૂકવવા માટે જવાબદાર છે.સારમાં, પ્રવેશ ફી તરીકે સુરક્ષા ડિપોઝિટ ચૂકવ્યા પછી સભ્ય બનનાર વ્યક્તિને કલબમાં ઉપલબ્ધ તમામ સુવિધાઓનો લાભ લેવાનો અધિકાર છે અને કોઈપણ વ્યક્તિને સભ્યપદ સ્થાનાંતરિત કરવાનો પણ અધિકાર છે.

તેથી, મારો મત છે કે તમે સભ્યો પાસેથી સભ્યપદ ફીને બદલે સુરક્ષા થાપણોની આડમાં સભ્યપદ ફી મેળવી છે જેથી આવકવેરા કાયદો, ૧૯૬૧ ની જોગવાઈઓને નિષ્ફળ બનાવી શકાય.તેથી, હું સભ્યો પાસેથી તમારા દ્વારા એકત્રિત કરાયેલી સુરક્ષા થાપણને સભ્યપદ ફી તરીકે ગણવાનો અને તે મુજબ મૂલ્યાંકનને અંતિમ સ્વરૂપ આપવાનો પ્રસ્તાવ કરું છું.

૫. આ કાર્યાલય દ્વારા થાપણ ' પરત ચુકવવા પાત્ર' હોવાના મુદ્દાની પણ તપાસ કરવામાં આવી છે. તેમાં કોઈ વિવાદ નથી કે થાપણ વ્યાજ મુક્ત છે અને ૨૫ વર્ષ પછી પરત ચુકવવા પાત્ર છે. આ રીતે પ્રાપ્ત થયેલા ભંડોળનો ઉપયોગ એવી સુવિધાઓ ઊભી કરવા માટે કરવામાં આવ્યો છે જેમાં, ઉપર ચર્ચા કર્યા મુજબ, થાપણદારને કોઈ વ્યાજ કે હિસ્સો નથી.

તેથી, જો થાપણદાર ૨૫ વર્ષ પછી થાપણના "વર્તમાન મૂલ્ય" ના પરત ચુકવવા નો દાવો કરવા માટે પાત્ર છે, એટલે કે જો તેણે હવે રૂ. ૧૦૦ ની રકમ એડવાન્સ કરી છે, અને તેને આ રકમ પ્રાપ્ત થશે એટલે કે. 'રૂ. ૧૦૦' ૨૫ વર્ષ પછી, ૧૨ ટકાના વર્તમાન પ્રવર્તમાન વ્યાજ દર પર, ૨૫ વર્ષ પછી તેને ચૂકવવામાં આવેલ રૂ. ૧૦૦ નું વર્તમાન મૂલ્ય માત્ર રૂ. ૫/હશે.તેથી, જ્યારે તેણે વર્તમાન મૂલ્ય પર રૂ. ૧૦૦ ની થાપણ ચૂકવી છે, ત્યારે તેને વર્તમાન મૂલ્ય પર

માત્ર ૫ રૂપિયા પરત કરવામાં આવશે. તેથી, વર્ષ દરમિયાન પ્રાપ્ત થયેલી તમારી તમામ થાપણોના સંદર્ભમાં, " પરત ચુકવણી પાત્ર ઘટક" ના વર્તમાન મૂલ્યમાં ઘટાડો કર્યા પછી વર્ષ દરમિયાન સ્વીકારવામાં આવેલી થાપણોને ચાલુ વર્ષની રસીદો તરીકે ગણવાની દરખાસ્ત કરવામાં આવી છે.

૬. કંપનીના સ્થાપના નોંધપત્ર (MOA) અને સંસ્થા નિયમાવલી (AOA) માંથી વધુ નોંધવામાં આવ્યું છે કે જનતા પાસેથી થાપણો સ્વીકારવી એ કંપનીનો હેતુ નથી. તમારા કિસ્સામાં તમે સભ્યો તરીકે નોંધણી કરતા પહેલાં લોકો પાસેથી થાપણો સ્વીકારી છે અને કંપની અધિનિયમ, ૧૯૫૬ની જોગવાઈઓ અનુસાર માત્ર તે જ કંપનીઓ કે જેમણે કલમ ૫૮એ અને ૫૮એએની શરતો પૂરી કરી છે તે લોકો પાસેથી થાપણો સ્વીકારી શકે છે. આને ધ્યાનમાં રાખીને, તમારા દ્વારા એકત્રિત કરાયેલી સુરક્ષા થાપણોને ચાલુ વર્ષની રસીદ તરીકે ગણવામાં આવશે.

૭. કુલ આવકના નિવેદન પરથી જાણવા મળે છે કે તમે રૂ. ૪૧,૭૦,૪૮૪/ની લાભાંશ (ડિવિડન્ડ) આવક મેળવી છે જેને મુક્તિ આપવામાં આવી છે. આ સંબંધમાં, તમને વિનંતી કરવામાં આવે છે કે આવી મુક્તિ પ્રાપ્ત આવક મેળવવા માટેના ખર્ચને કાયદાની કલમ ૧૪૧ હેઠળ શા માટે મંજૂરી ન આપવી જોઈએ તેનું કારણ દર્શાવો. વાંચો (આર. ડબલ્યુ.) આવકવેરાના નિયમો, ૧૯૬૨નો નિયમ ૮ D.

૮. તમારો જવાબ, જો કોઈ હોય તો, ૨૯.૧૧.૨૦૧૦ પર અથવા તે પહેલાં નીચે સહી કરેલ વ્યક્તિ સુધી હકારાત્મક રીતે પહોંચવો જોઈએ. જો નિર્ધારિત સમયની અંદર કોઈ જવાબ પ્રાપ્ત ન થાય, તો એવું માનવામાં આવશે કે તમારી પાસે આ બાબતમાં કહેવા માટે કંઈ નથી અને મૂલ્યાંકનને ઉપર સૂચવ્યા મુજબ અંતિમ સ્વરૂપ આપવામાં આવશે, જે મહેરબાની કરીને નોંધ કરે છે.

[૪.૧] કારણદર્શક નોટિસના જવાબમાં કરદાતાએ કાયદાની કલમ ૧૪૪એ હેઠળ અરજી દ્વારા આવકવેરાના અધિક કમિશનર, રેન્જ ૪ , અમદાવાદનો સંપર્ક કર્યો હતો. તેથી, આકારણી ઘડવા માટે નિર્દેશો પસાર કરવા માટે કાયદાની

કલમ ૧૪૪ એ હેઠળ આકારણી કરનાર દ્વારા આ બાબત વધારાના સી. આઈ. ટી. ને મોકલવામાં આવી હતી. તદનુસાર, આવકવેરાના વધારાના કમિશનર, રેન્જ ૪ , અમદાવાદએ તેમના ૨૨.૧૨.૨૦૧૦ ના પત્ર દ્વારા નિર્દેશો પસાર કર્યા હતા. આવકવેરાના અધીક કમિશ્નર, રેન્જ ૪ , અમદાવાદ દ્વારા પસાર કરાયેલા નિર્દેશોને ધ્યાનમાં લીધા પછી, એ.ઓ. (આકારણી અધિકારી) એ એવું માન્યું હતું કે આકારણી હેઠળના વર્ષ દરમિયાન કરદાતાને મળેલી જમીનગીરી થાપણના ૬૦ ટકાને આકારણી હેઠળના વર્ષ માટેની આવક તરીકે ગણવામાં આવશે. વિદ્વાન એ.ઓ. (આકારણી અધિકારી) એ અવલોકન કર્યું હતું કે વર્ષ દરમિયાન કરદાતા દ્વારા એકત્રિત કરવામાં આવેલી કુલ સુરક્ષા થાપણો રૂ. ૩,૧૨,૭૮,૦૦૦/; આવે છે, જેમાંથી ૬૦ ટકા રૂ. ૧,૮૭,૬૬,૮૦૦/આવે છે. તેથી, એ.ઓ.(આકારણી અધિકારી) એ વિચારણા હેઠળના વર્ષ માટે કરદાતાની વળતર આવકમાં રૂ. ૧,૮૭,૬૬,૮૦૦/નો ઉમેરો કર્યો હતો.

[૪.૨] આકારણી હેઠળના વર્ષ માટે આવક સમાન ગણતી સભ્યપદ ફીની પ્રાપ્તિના કારણે રૂ. ૧,૮૭,૬૬,૮૦૦/ના ઉમેરાથી વ્યથિત અને અસંતુષ્ટ, કરદાતાએ વિદ્વાન CIT (A) સમક્ષ અપીલ કરવાનું પસંદ કર્યું. વિદ્વાન સી. આઈ. ટી. (એ) સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે વિદ્વાન એ.ઓ.(આકારણી અધિકારી) એ રૂ. ૧,૮૭,૬૬,૮૦૦/તેને આકારણીના વર્ષ માટે આવક તરીકે ગણવામાં ભૌતિક રીતે ભૂલ કરી છે. વૈકલ્પિક રીતે એવી રજૂઆત

કરવામાં આવી હતી કે જામીનગીરી થાપણ કરવેરાના સમયગાળા એટલે કે તેને સભ્યપદના જીવનકાળ દરમિયાન ફેલાવી શકાય છે.સી. આઈ. ટી. (એ) એ તેને આવક તરીકે ગણતા રૂ. ૧,૮૭,૬૬,૮૦૦ના ઉમેરાની પુષ્ટિ કરી હતી, જોકે વિદ્વાન સી. આઈ. ટી. (એ) એ અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે કરદાતા દ્વારા તેના તમામ વર્ગના સભ્યો પાસેથી રૂપ વર્ષ પછી પરત કરવા યોગ્ય બિન-વ્યાજ ધરાવતી જામીનગીરી થાપણો માત્ર વિચારણા હેઠળના વર્ષ માટે આવક તરીકે આકારણીપાત્ર નથી અને કારણ કે જામીનગીરી થાપણોને સમગ્ર રૂપ વર્ષ માટે સભ્યપદ તરીકે ગણવામાં આવે છે, સભ્યપદ રૂપ વર્ષના સમગ્ર સમયગાળા માટે સમાન રીતે કરપાત્ર રહેશે અને તેથી, જાણકાર સી. આઈ. ટી. (એ) એ જામીનગીરી થાપણના ૧/૨૫ ને આકારણીના વર્ષમાં આવક તરીકે ગણવામાં આવે છે અને તેથી, ઉમેરો રૂ. ૧૨,૫૧,૧૨૦/માત્ર સુધી મર્યાદિત હતો.

[૪.૩] વિદ્વત્ CIT (A) દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશથી વ્યથિત અને અસંતુષ્ટ અનુભવતા, મહેસૂલ તેમજ કરદાતા બંનેએ વિદ્વત્ આવકવેરાની અપીલ ટ્રિબ્યુનલ, અમદાવાદ (ત્યારબાદ "ટ્રિબ્યુનલ" તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) સમક્ષ સંબંધિત અપીલ પસંદ કરી હતી. વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ એસ. એસ. સખાર કારખાના લિમિટેડના કેસમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય પર આધાર રાખે છે.સી. આઈ. ટી., કોલ્હાપુરએ (૨૦૦૪) ૨૭૦ આઈ. ટી. આર. ૧ (એસ. સી.) માં અહેવાલ આપ્યો હતો અને યુનિક મર્કન્ટાઈલ

સર્વિસીસ પ્રા. લિ. ના કેસમાં રૂ૦૦૫ના કરવેરા અપીલ ૧૪૭૧ થી ૧૪૭૮ માં આ અદાલતના વિભાગીય ખંડપીઠ ના ચુકાદાએ કરદાતા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલને મંજૂરી આપી છે અને મહેસૂલ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલને ફગાવી દીધી છે અને સભ્યપદ ફીની પ્રાપ્તિને કારણે એઓ દ્વારા કરવામાં આવેલી રૂ.૧,૭૫,૧૫,૬૮૦/ને મૂડી આવક તરીકે ગણાવીને તેને દૂર કરવાનો આદેશ આપ્યો છે.

[૪.૪] વિદ્વતાપૂર્ણ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પસાર કરાયેલા વિવાદિત ચુકાદા અને આદેશથી વ્યથિત અને અસંતુષ્ટ અનુભવતા મહેસૂલ વિભાગે ટેક્સ અપીલ Nos.૬૦૮/૨૦૧૬ અને ૬૦૯/૨૦૧૬ ને પસંદ કરી છે. અનુગામી આકારણી વર્ષોના સંદર્ભમાં વિદ્વત ટ્રિબ્યુનલે કરદાતાની તરફેણમાં ચુકાદો આપ્યો છે અને તેથી, કાયદાના ઉપરોક્ત નોંધપાત્ર પ્રશ્ન પર વિચાર કરવા માટે મહેસૂલ આ અદાલત સમક્ષ કરવેરા અપીલ Nos.૭૪૧/૨૦૧૬ થી ૭૪૪/૨૦૧૬ દ્વારા છે.

[૫.૦] મહેસૂલ વતી વિદ્વાન વકીલ શ્રી મનીષ આર. ભટ્ટ હાજર થયા હતા અને કરદાતા વતી વિદ્વાન વકીલ શ્રી એસ. એન. સોપારકર હાજર થયા હતા, જેઓ ચેતવણી પર હાજર થયા હતા.

[૬.૦] મહેસૂલ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી ભટ્ટ ભારપૂર્વક રજૂઆત કરી છે

કે કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે સભ્યપદ ફીની પ્રાપ્તિને કારણે એ.ઓ.(આકારણી અધિકારી) દ્વારા કરવામાં આવેલા રૂ. ૧,૭૫,૧૫,૬૮૦/ના વધારાને દૂર કરવાના નિર્દેશમાં મહત્વની ભૂલ કરી છે.

[૬.૧] એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે એસ. એસ. સખાર કારખાના લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખીને ભૌતિક રીતે ભૂલ કરી છે.મહેસૂલ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી ભટ્ટ દ્વારા ભારપૂર્વક રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે વર્તમાન કિસ્સામાં જામીનગીરી થાપણ ૨૫ વર્ષ પછી પરત ચુકવણીપાત્ર હોવા છતાં, તે કોઈપણ વ્યાજ વિના પરત કરવામાં આવશે.તેથી, ઉપરોક્ત જામીનગીરી થાપણ વ્યાજ મુક્ત રહેશે અને એ હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને કે કરદાતાએ સભ્યો પાસેથી ઉપરોક્ત જામીનગીરી થાપણોનો ઉપયોગ કલબમાં બાંધકામ અને અન્ય સુવિધાઓ પૂરી પાડવા માટે કર્યો હતો, વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે તેને મૂડી રસીદ તરીકે ગણવી ન જોઈએ અને તેને વિદ્વાન એઓ દ્વારા રાખવામાં આવેલી આવક તરીકે ગણવી જોઈએ.

[૬.૨] મહેસૂલ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી ભટ્ટ દ્વારા વધુમાં રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે કરદાતાએ પણ સભ્યો પાસેથી સુરક્ષા થાપણની રસીદ અલગ રાખી નથી પરંતુ કલબમાં પૂરી પાડવામાં આવતી બાંધકામ અને અન્ય સુવિધાઓ માટે તેનો ઉપયોગ કર્યો છે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે જેમ કે આકારણી કરનાર કંપની પાસે માત્ર રૂ. ૫,૧૦,૦૦૦ ની શેર મૂડી હતી અને

અહીં ઉપર જણાવ્યા મુજબ સભ્યો પાસેથી સુરક્ષા થાપણો તરીકે એકત્રિત કરવામાં આવેલી રકમનો ઉપયોગ કલબમાં બાંધકામ અને અન્ય સુવિધાઓ પૂરી પાડવા માટે કરવામાં આવ્યો છે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે તેથી કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં, વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે એસ. એસ. સખાર કારખાના લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય પર આધાર રાખીને અને તેનું પાલન કરવામાં મહત્વની ભૂલ કરી છે.ઉપરોક્ત રજૂઆતો કરતી વખતે, મહેસૂલ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી ભટ્ટે આવકવેરાના કમિશનર, લખનૌ વિ. બાઝપુર કોપના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર વધુ પડતો આધાર રાખ્યો છે.સુગર ફેક્ટરી લિમિટેડે ૧૯૮૮ (૧૭૨) માં આઈ. ટી. આર. ૩૨૧ અને યુનિક મર્કન્ટાઇલ સર્વિસીસ પ્રાઇવેટ લિમિટેડના કેસમાં આ અદાલતના ડિવિઝન બેન્ચના નિર્ણયનો અહેવાલ આપ્યો હતો. (સુપ્રા).

[૭.૦] આ તમામ કરવેરા અપીલોનો આકારણીદાર વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી એસ. એન. સોપારકર દ્વારા ઉગ્ર વિરોધ કરવામાં આવ્યો છે.એસ. એસ. સખાર કારખાના લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખીને, જેમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે બાઝપુર સહકારી મંડળીના કેસમાં અગાઉના નિર્ણય પર વિચાર કર્યો હતો.સુગર ફેક્ટરી લિમિટેડ (સુપ્રા) અને ઉપરોક્ત નિર્ણયને ધ્યાનમાં લીધા પછી માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે ઉચ્ચ ન્યાયાલય દ્વારા

પસાર કરાયેલા આદેશને રદ કર્યો, એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે એસ. એસ. સખાર કારખાના લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષના કેસમાં પણ સોસાયટી દ્વારા વસૂલવામાં આવેલી થાપણનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો અને તેનો ઉપયોગ સોસાયટીની લોનની ચુકવણી માટે કરવામાં આવ્યો હતો. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે તેથી એસ. એસ. સખાર કારખાના લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટના સીધા નિર્ણયને ધ્યાનમાં રાખીને, વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે એ. ઓ. દ્વારા રૂ. ૧,૭૫,૧૫,૬૮૦/ મૂડી આવક તરીકે ગણવામાં આવેલ વધારાને યોગ્ય રીતે દૂર કરી દીધો છે.

[૭.૧] હવે, જ્યાં સુધી યુનિક મર્કન્ટાઇલ સર્વિસીસ પ્રાઇવેટ લિમિટેડના કેસમાં આ અદાલતના ડિવિઝન બેન્ચના નિર્ણય પર નિર્ભરતા મૂકવામાં આવી છે. (સુપ્રા) મહેસૂલના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા વિશ્વાસ કરવામાં આવે છે, તે કરદાતાના વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી સોપારકર દ્વારા ભારપૂર્વક રજૂ કરવામાં આવે છે કે ઉપરોક્ત નિર્ણય હાથ પરના કેસની હકીકતોને લાગુ પડશે નહીં. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે ખંડપીઠ સમક્ષના કેસમાં, તે ૧૫ વર્ષના સમયગાળા દરમિયાન ફેલાયેલી અને એકત્રિત કરવામાં આવેલી "ફી" નો પ્રશ્ન હતો અને હકીકતમાં તે પરત ચુકવવા પાત્ર ન હતી અને ખંડપીઠ સમક્ષનો મુદ્દો એ હતો કે આવા વર્ષો દરમિયાન પ્રાપ્ત થયેલી "ફી" તે પ્રથમ વર્ષમાં ધ્યાનમાં લઈ શકાય જેમાં તે પ્રાપ્ત થઈ હતી અને/અથવા તે ૧૫ વર્ષ સુધી ફેલાવવી જરૂરી હતી. તે રજૂ કરવામાં આવે છે કે તેથી કેસની હકીકતો

અને સંજોગોમાં, યુનિક મર્કન્ટાઇલ સર્વિસીસ પ્રાઇવેટ લિમિટેડના કેસમાં ખંડપીઠ ના નિર્ણય. (સુપ્રા) હાથ પરના કેસની હકીકતોને વધુ લાગુ પડશે નહીં, ખાસ કરીને જ્યારે ડિવિઝન બેન્ચ સમક્ષ કોઈ પ્રશ્ન ન હતો કે આવી પરત ચુકવવાપાત્ર જમીનગીરી થાપણને આવક તરીકે ગણવામાં આવશે કે નહીં.

[૭.૨] કરદાતા વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી સોપારકર દ્વારા વધુમાં રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે વર્તમાન કેસમાં માત્ર સુરક્ષા થાપણ ૨૫ વર્ષ પછી પરતપાત્ર નથી, આવી થાપણ પર કલબ દ્વારા મેળવેલ વ્યાજ આવક તરીકે કરને આધિન છે અને કલબ આવી થાપણ પર મેળવેલા વ્યાજ પર પણ કર ચૂકવી રહી છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે સુરક્ષા થાપણો એકત્રિત કર્યા પછી પણ, જ્યારે પણ સભ્ય કલબમાં પ્રસ્તાવીત કરવામાં આવતી કોઈપણ પ્રવૃત્તિનો ઉપયોગ કરે છે, ત્યારે આવા ઉપયોગ માટે જરૂરી ચૂકવણી હંમેશા સભ્ય દ્વારા ચૂકવવામાં આવે છે. ઉપરોક્ત રજૂઆતો કરીને અને એસ. એસ. સખાર કારખાના લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખીને, વર્તમાન કરવેરાની અપીલને ફગાવી દેવા અને કરદાતાની તરફેણમાં અને મહેસૂલ વિરુદ્ધ પ્રશ્નનો જવાબ આપવા વિનંતી કરવામાં આવે છે.

[૮.૦] સંબંધિત પક્ષો તરફથી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલને લાંબા સમય સુધી

સાંભળ્યા.

[૮.૧] આ અદાલતના નિર્ણય માટે કાયદાનો ટૂંકો પરંતુ રસપ્રદ પ્રશ્ન એ ઊભો થાય છે કે શું સભ્યપદ ફીની રસીદ, જે ૨૫ વર્ષના સમયગાળા પછી પરત કરી શકાય છે પરંતુ વ્યાજ વિના, તેને કરદાતાના હાથમાં આવક/આવક તરીકે ગણવી જરૂરી છે અથવા તેને મૂડી આવક તરીકે ગણવામાં આવે છે?

[૮.૨] ઉપરોક્ત પ્રશ્નને ધ્યાનમાં લેતી વખતે મૂલ્યાંકનકર્તાના સંગઠનની કલમ અને સંબંધિત નિયમો, મંડળના સભ્યો અને સુરક્ષા થાપણના સંદર્ભમાં મૂલ્યાંકનકર્તાના નિયમો અને પેટા-કાયદાઓનો સંદર્ભ આપવો જરૂરી છે, જે નીચે મુજબ છે:

સંગઠનનો લેખ

૨.(અ) મંડળ દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતી મંડળની સુવિધાઓનો લાભ લેવા માટે, સમયાંતરે નક્કી કરવામાં આવે તેવી પરત કરી શકાય તેવી સુરક્ષા થાપણો ધરાવતી બિન-વ્યાજની ચુકવણી પર કંપનીનું નિયામક મંડળ કલબના સભ્યોની વિવિધ શ્રેણીઓની નોંધણી કરી શકે છે. મંડળના સભ્યોને કંપનીના સભ્ય તરીકે કોઈ અધિકારો નહીં હોય સિવાય કે તેઓ કંપનીમાં હિસ્સો (ઓ) ધરાવતા હોય. કલબના સભ્યો પાસે વ્યવસ્થાપનના અધિકારો નહીં હોય અને તે મુજબ, તેઓ સામાન્ય સભાઓની સૂચનાઓ પ્રાપ્ત કરવા અને સામાન્ય સભાઓમાં હાજરી આપવા અથવા મતદાન કરવા માટે હકદાર નહીં હોય.

(બી) (i) વ્યાજરહિત પરત આપવાપાત્ર સુરક્ષા થાપણ દ્વારા પ્રવેશ ફી અને વાર્ષિક લવાજમ ફી મંડળના સભ્યોના વિવિધ વર્ગો પાસેથી વસૂલવામાં આવશે, જે કંપનીના નિર્દેશક મંડળ અથવા આ હેતુ માટે નિર્દેશક મંડળ દ્વારા નિયુક્ત સમિતિ દ્વારા નક્કી કરવામાં આવે.

(૨) વ્યાજરહિત પરત આપવાપાત્ર સુરક્ષા થાપણ કાયદા અનુસાર,

સભ્યને અથવા તેના કાનૂની વારસદાર અથવા બેંક નામીત વ્યક્તીને કલબના સભ્ય તરીકે નોંધણીની તારીખથી ૨૫ વર્ષ પછી પરત કરવામાં આવશે.

નિયમો, નિયમાવલી અને પેટા કાયદાઓ

“૧. મંડળના સભ્યો

મંડળ દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતી સુવિધાઓનો લાભ લેવા માટે મંડળની સુરક્ષીત થાપણોની ચુકવણી પર સભ્યોની નોંધણી કરી શકે છે. મંડળના સભ્યોને કંપનીના સભ્ય તરીકે કોઈ અધિકારો નહીં હોય સિવાય કે તેઓ કંપનીમાં કેટલાક શેર ધરાવતા હોય. મંડળના સભ્યો પાસે વ્યવસ્થાપનના અધિકારો નહીં હોય અને તે મુજબ તેઓ સામાન્ય સભાઓની સૂચનાઓ પ્રાપ્ત કરવા, સામાન્ય સભાઓમાં હાજરી આપવા અથવા મતદાન કરવા માટે હકદાર નહીં હોય, ન તો તેઓ કંપનીના નિયામકની ચૂંટણી લડવા માટે હકદાર હશે.

૨. સુરક્ષા થાપણ :

- (૧) કંપનીના નિર્દેશક મંડળ દ્વારા સમયાંતરે નક્કી કરવામાં આવે તે પ્રમાણે કલબના સભ્યોના વિવિધ વર્ગો પાસેથી વ્યાજરહિત પરત આપવાપાત્ર સુરક્ષા થાપણ એકત્રિત કરવામાં આવશે.
- (૨) ઉપરના પેટા કલમ (૧) માં જણાવ્યા મુજબ મંડળના સભ્યો પાસેથી એકત્રિત કરાયેલી જમીનગીરી થાપણ પર કોઈ વ્યાજ ચૂકવવામાં આવશે નહીં.
- (૩) જો મંડળના કોઈ સભ્યનું વિસર્જન થાય અથવા જેમ બને તેમ સમાપ્ત થાય તો સુરક્ષા થાપણ પરત કરવામાં આવશે. અન્ય કિસ્સાઓમાં, સુરક્ષા થાપણ ૨૫ વર્ષની મુદત પૂરી થવા પર સભ્યને પરત કરવામાં આવશે અને વિસ્તૃત સમયગાળા માટે મંડળની સુવિધાઓનો લાભ લેવા માટે મંડળના સભ્યની વિવેકબુદ્ધિથી આ સમયગાળો મહત્તમ ૧૫ વર્ષ (૫, ૧૦ અથવા ૧૫ વર્ષ માટે) સુધી લંબાવી શકાય છે. જો મંડળનું સભ્યપદ લંબાવવામાં આવે તો સુરક્ષા થાપણ પરત કરવામાં આવશે નહીં અને ઉપરોક્ત સમયગાળો પૂરો થયા પછી જ સુરક્ષા થાપણ પરત કરવામાં આવશે.
- (૪) એવી સ્પષ્ટ જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે કંપની ઉપરની પેટા કલમો (૧) થી (૪) માં બદલાશે નહીં.

૫. મંડળનો કોઈ પણ સભ્ય ૨૫ વર્ષ પહેલાં તેની સુરક્ષા થાપણના પરત ચુકવણીનો દાવો કરવાના અધિકાર દ્વારા હકદાર રહેશે નહીં. જો કે, મંડળને આ સમયગાળાની સમાપ્તિ પહેલાં સુરક્ષા થાપણ પરત કરવાનો અધિકાર હશે અને આવી વ્યક્તિ પછીથી મંડળની સુવિધાઓનો લાભ લેવા માટે હકદાર રહેશે નહીં.

૬. જો સુરક્ષા થાપણ રૂપ વર્ષના સમયગાળા કરતાં પહેલાં પરત કરવામાં આવે, તો તે વ્યક્તિ આપમેળે મંડળના સભ્ય બનવાનું બંધ કરી દેશે.

[૮.૩] સંસ્થાના લેખો અને મૂલ્યાંકનકર્તાના સંબંધિત નિયમો, નિયમો અને પેટા-કાયદાઓને ધ્યાનમાં રાખીને, મંડળના સભ્યોની નોંધણીના સમયે મૂલ્યાંકનકર્તા દ્વારા એકત્રિત કરાયેલી સુરક્ષા થાપણ રૂપ વર્ષના સમયગાળા પછી અને/અથવા નિયમ/પેટા કાયદો નંબર ૨ માં સંભવિતતા થાય ત્યારે પરત કરવામાં આવે છે, એટલે કે જો મંડળના સભ્યનું મૃત્યુ થાય અથવા સંસ્થાકીય સભ્યનું વિસર્જન થાય અથવા જેમ બને તેમ સમાપ્ત થાય. અન્ય કિસ્સાઓમાં સુરક્ષા થાપણ રૂપ વર્ષની મુદત પૂરી થવા પર સભ્યને પરત કરવામાં આવશે અને વિસ્તૃત સમયગાળા માટે મંડળની સુવિધાઓનો લાભ લેવા માટે મંડળના સભ્યની વિવેકબુદ્ધિથી ઉપરોક્ત સમયગાળો મહત્તમ ૧૫ વર્ષ સુધી લંબાવી શકાય છે. તે પણ સાચું છે કે ઉપરોક્ત જામીનગીરી થાપણ બિન-વ્યાજપાત્ર પરતપાત્ર જામીનગીરી થાપણ હશે. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને આ અદાલતની વિચારણા માટે પૂછવામાં આવેલા પ્રશ્ન પર વિચાર કરવો જરૂરી છે, એટલે કે શું આવી પરત કરવાપાત્ર જામીનગીરી થાપણને મહેસૂલ/આવક તરીકે ગણવામાં આવશે કે કેમ જે કરદાતાના વતી દલીલ કરવામાં આવી હોય તેવી મહેસૂલ અથવા મૂડી આવક વતી દલીલ કરવામાં આવે છે.

[૮.૪] મહેસૂલ વતી એવો કેસ છે કે સિક્યોરિટી ડિપોઝિટ એ બિન-પરતપાત્ર

વ્યાજ ડિપોઝિટ છે અને તેનો ઉપયોગ કરપાત્ર વ્યક્તિ દ્વારા કલબમાં બાંધકામ અને અન્ય સુવિધાઓ પૂરી પાડવા માટે કરવામાં આવે છે અને ઉપરોક્ત સિક્યોરિટી ડિપોઝિટને અલગ રાખવામાં આવી નથી, તેને કેપિટલ રસીદ તરીકે ગણી શકાય નહીં, પરંતુ તેને કરપાત્ર વ્યક્તિના હાથમાં આવક/આવક તરીકે ગણવી જરૂરી છે. તેમની ઉપરોક્ત રજૂઆતોના સમર્થનમાં, મહેસૂલ વિભાગે બાઝપુર સહકારી મંડળીના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર ભારે આધાર રાખ્યો છે. સુગર ફેક્ટરી લિમિટેડ (સુપ્રા). બીજી બાજુ કરદાતા વતી એવો કેસ છે કે માત્ર કારણ કે જામીનગીરી થાપણ બિન-પરતપાત્ર વ્યાજ જામીનગીરી થાપણ છે અને માત્ર કારણ કે તે અલગ રાખવામાં આવતી નથી અને માત્ર કારણ કે તેનો ઉપયોગ કરદાતા દ્વારા અન્ય કોઈ હેતુ માટે કરવામાં આવે છે, તે તેની "થાપણ" ના સ્વરૂપની રકમને નકારી કાઢે છે જે તેની સાથે ચૂકવણી કરવાની જવાબદારી ધરાવે છે. તેમની ઉપરોક્ત રજૂઆતોના સમર્થનમાં કરદાતા વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલે એસ. એસ. સખાર કારખાના લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર ભારે આધાર રાખ્યો છે.

[૮.૫] એસ. એસ. સખાર કારખાના લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતને બાઝપુર ફૂપ સુગર ફેક્ટરી લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં તેના અગાઉના નિર્ણય પર વિચાર કરવાનો પ્રસંગ મળ્યો હતો. બાઝપુર ફૂપ સુગર ફેક્ટરી લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના

નિર્ણયને ધ્યાનમાં લીધા પછી, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે પરિચ્છેદ

૨૧,૨૨,૨૪,૨૮,૩૦,૩૧,૩૨ માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

“૨૧. અદાલતે આ સિદ્ધાંતનો પુનરોચ્ચાર કર્યો હતો કે "તે આવકની સાચી પ્રકૃતિ અને ગુણવત્તા છે, ન કે તે શીર્ષક કે જેના હેઠળ તે ખાતાની ચોપડીઓમાં દાખલ કરવામાં આવે છે જે નિર્ણાયક સાબિત થશે" અને તેનાથી કોઈ ફરક પડતો નથી કે વિવાદિત રકમને થાપણો તરીકે ઓળખવામાં આવી છે અને તે પ્રકાશમાં નિર્ણાયક મુદ્દાને ધ્યાનમાં લેવા માટે આગળ વધ્યો છે.

૨૨. બાજપુર કેસમાં નિર્ણયનો ગુણોત્તર હાથ પરના કેસમાં કેટલો લાગુ થઈ શકે છે તે પ્રથમ અને અગ્રણી વિવાદ છે. વર્તમાન કિસ્સામાં, શેરડીની ખરીદી અને કિંમતની ચુકવણી નિઃશંકપણે કરદાતાની વેપારી કામગીરીનો એક ભાગ છે. આવી વેપારી કામગીરી દરમિયાન જ કરદાતાને નિયમિતતા સાથે રકમ (થાપણો તરીકે ગણવામાં આવે છે) પ્રાપ્ત થાય છે અને આ રીતે પ્રાપ્ત થયેલા નાણાંનો તેના વ્યવસાયમાં ઉપયોગ કરે છે. જે હદ સુધી ખેડૂતોને સંપૂર્ણ ચુકવણી કરવામાં આવતી નથી, તે હદ સુધી કરદાતાએ કાચા માલની કિંમતમાં પણ બચત કરી છે.

૨૪. જો કે, તે સ્પષ્ટ કરવાની જરૂર છે કે રસીદોની સાચી પ્રકૃતિ અને પ્રકૃતિ નક્કી કરવા માટે તપાસની રેખા, માત્ર એ હકીકતની ખાતરી કરવા પર અટકતી નથી કે શું પ્રાપ્તિ વેપાર કામગીરી દરમિયાન થઈ હતી કે કેમ. જે ક્ષણે એવું જાણવા મળે છે કે આકારણી કરનાર દ્વારા કાચા માલનો પુરવઠો પૂરો પાડતા તેના સભ્યોને ચૂકવવાપાત્ર કિંમતમાંથી ચોક્કસ રકમ કાપવામાં આવી હતી, ત્યારે નિષ્કર્ષ એ જરૂરી નથી કે આવી તમામ

વસૂલાત મહેસૂલ આવકોના સ્વરૂપથી પ્રભાવિત થાય છે, જે આકારણીદારના હાથમાં કરપાત્ર આવકમાં વધારો કરે છે.તે વેપારી પ્રવૃત્તિ સાથે જોડાયેલી કોઈપણ અને દરેક રસીદ નથી જે આવકની રસીદની ગુણવત્તા પ્રાપ્ત કરે છે. ટ્રિબ્યુનલ અથવા અદાલતે આગળ વધવું જોઈએ અને વાસ્તવિકતાની સાચી પ્રકૃતિ, ચારિત્ર્ય અને હેતુની તપાસ કરવી જોઈએ. જો રકમ ચોક્કસ સમયે થાપણદારને પરત કરવા માટે જવાબદાર થાપણો તરીકે રાખવામાં આવે છે અથવા ચોક્કસ આકસ્મિકતાઓ થાય છે જે કોઈ પણ રીતે અનિશ્ચિત નથી અથવા અન્યથા સભ્યોના નાણાં તરીકે ગણવામાં આવે છે, જે સંગ્રહસ્થાન પાસે ઉપરોક્ત ભંડોળ પર કોઈ નિરંકુશ પ્રભુત્વ નથી, તો તેને કરદાતાની આવક તરીકે વર્ગીકૃત કરવી મુશ્કેલ છે. વેપારની કામગીરી દરમિયાન ઉત્પાદકો પાસેથી નાણાંની વસૂલાતને એક પ્રસંગ, પદ્ધતિ અથવા અનુકૂળ સમય તરીકે પણ સમજી શકાય છે કે જેના પર 'થાપણ' એકત્રિત કરી શકાય છે.કદાચ આ કાનૂની સ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને, ચુકાદાના અગાઉના ભાગમાં જે કહેવામાં આવ્યું છે તેને ધ્યાનમાં લીધા વિના, વિદ્વાન ન્યાયાધીશો આગામી પ્રશ્નને સંબોધવા માટે આગળ વધ્યા, એટલે કે શું કપાત દ્વારા પ્રાપ્ત થયેલી રકમને પેટા કાયદામાં વર્ણવ્યા મુજબ થાપણો તરીકે ગણી શકાય કે કેમ.તે પ્રશ્નનો નકારાત્મક જવાબ આપતી વખતે, કોર્ટે ધ્યાન દોર્યું હતું કે તે રસીદની સાચી પ્રકૃતિ અને ગુણવત્તા છે જે સામગ્રી છે પરંતુ તે મુખ્ય નથી કે જેના હેઠળ તે હીસાબમાં દાખલ કરવામાં આવે છે—એક સિદ્ધાંત જે ચુકાદાઓની શ્રેણીમાં પુનરાવર્તિત થાય છે. ત્યારબાદ કોર્ટે તારણ કાઢ્યું હતું કે ખરીદી કિંમતમાંથી કપાત દ્વારા પ્રાપ્ત થતી આવકો થાપણોની પ્રકૃતિમાં નહોતી. આ સંદર્ભમાં, ખંડપીઠના તર્કની નોંધ લઈ શકાય છે.

“થાપણનો સાર એ છે કે તેને તે પક્ષને પરત કરવાની જવાબદારી હોવી જોઈએ કે જેના દ્વારા અથવા જેના વતી તે અમુક શરતોની પરિપૂર્ણતા પર કરવામાં આવે છે. કાયદા દ્વારા સુધારેલ (બિન-સુધારેલ) હેઠળ, કિંમતમાંથી કાપવામાં આવેલી અને ઉપરોક્ત ભંડોળમાં જમા કરવામાં આવેલી રકમનો ઉપયોગ પહેલા કાર્યકારી વર્ષમાં પ્રતિવાદીઓના નુકસાનને સમાયોજિત કરવા માટે કરવામાં આવતો હતો; ત્યારબાદ ભારતીય ઔદ્યોગિક નાણાં નિગમ પાસેથી પ્રારંભિક રુણ ની ચુકવણીમાં અને પછી સરકારી હિસ્સાને પરત મેળવવા માટે અને માત્ર કોઈ બાકી બચવાની સ્થિતિમાં, તે શેર મૂડીમાં રૂપાંતરિત થવા માટે જવાબદાર હતી. થાપણોનો ઉપયોગ કરવા માટે જવાબદાર પ્રાથમિક હેતુ સભ્યોને શેર જારી કરવાનો ન હતો, જેમની રકમમાંથી કપાત કરવામાં આવી હતી, પરંતુ પ્રતિવાદી સમાજની જવાબદારીઓ ચૂકવવા માટે હતો. આ સંજોગોમાં, આ કપાત દ્વારા રચાયેલી આવકો ખરેખર કરદાતાની મંડળીની વેપારી આવકો હતી.

૩૦. જો કે 'થાપણ' અભિવ્યક્તિનો ઉપયોગ મુદ્દાને સમાપ્ત કરતો નથી, તેમ છતાં પેટા કાયદામાં આંતરિક સંકેતો છે કે અભિવ્યક્તિનો ઉપયોગ તે જે કહે છે તે જ અર્થમાં કરવામાં આવ્યો છે.

આ છે:

- (અ) થાપણને વધારાના શેરમાં રૂપાંતરિત કરવી,
- (બી) હસ્તાંતરણીયતા/વારસાગતતા, (સી) પરત ચુકવવાની ક્ષમતા, અને
- (ડી) થાપણ પર વ્યાજની ચુકવણી.

પ્રથમ ત્રણ લક્ષણો ચોક્કસ આકસ્મિક ઘટના પર આધારિત છે અથવા ચોક્કસ મર્યાદાઓ દ્વારા સીમીત કરેલ છે તેમાં કોઈ શંકા નથી. પરંતુ જમા કરાયેલી રકમ માત્ર તે જ કારણસર તેના 'જમા' ના સ્વરૂપથી વંચિત નથી.

૩૧. પ્રથમ, ચર્ચા પ્રથમ લક્ષણ પર કેન્દ્રિત કરવાની જરૂર છે, એટલે કે, થાપણને શેરમાં રૂપાંતરિત કરવી. ટ્રિબ્યુનલે યોગ્ય રીતે ધ્યાન દોર્યું હતું અને અમારી સમક્ષ તે વિવાદિત નથી કે આવા રૂપાંતરણ પરત ચુકવણી જેટલું જ સારું છે. જો કે, વધારાના શેરોમાં આવા રૂપાંતરણને ત્યાં સુધી મુલતવી રાખવામાં આવે છે જ્યાં સુધી મૂડી ખર્ચ માટે રુણની ચુકવણી

અને સરકારી શેરની મૂડીની ચુકવણીની ઘટનાઓ ન થાય. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, તે સમય સુધી, સભ્ય/થાપણદારને ચુકવણીની માંગ કરવાનો તાત્કાલિક કોઈ અધિકાર નથી. તેમ છતાં, ચૂકવણી કરવાની જવાબદારી તે સમયે જમા કરાવેલી રકમ સાથે જોડાયેલી હતી જ્યારે તે કરપાત્ર વ્યક્તિ દ્વારા પ્રાપ્ત કરવામાં આવી હતી, અલબત્ત પેટા કાયદામાં જ નિર્દિષ્ટ આકસ્મિકતાની ઘટનાને આધીન. એવું ન કહી શકાય, જેમ કે ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા કહેવામાં આવ્યું છે, કે "પેટા કાયદા હેઠળ, કોઈ ઘટના અથવા આકસ્મિકતા પર વિચાર કરવામાં આવ્યો નથી" જેના હેઠળ સભ્યો થાપણની ચુકવણીની માંગ કરી શકે. એવું પણ ન કહી શકાય કે પેટા કાયદામાં ઉદ્દેખિત ઘટના બન્યા પછી પણ, મંડળીના નિયામક મંડળની વિવેકબુદ્ધિને ધ્યાનમાં રાખીને ચુકવણીની માંગ કરવાનો અધિકાર ભ્રામક બની જાય છે. આ સંદર્ભમાં, મોટાભાગની દલીલ 'મે' અભિવ્યક્તિના ઉપયોગ પર બાંધવામાં આવી છે, ત્યારબાદ "રુણ વગેરેની ચુકવણી પછી આવી થાપણોને શેરમાં રૂપાંતરિત કરો" શબ્દોનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે.

મહેસૂલ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ દ્વારા એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે સોસાયટીની નાણાકીય સ્થિતિ આવા રૂપાંતરણની મંજૂરી આપતી નથી તે સ્પષ્ટ આધાર પર નિર્દેશક મંડળ તેની વિવેકબુદ્ધિનો ઉપયોગ કરીને થાપણોને શેરમાં રૂપાંતરિત કરવાનો અસ્વીકાર કરી શકે છે. વિવેકબુદ્ધિનું અસ્તિત્વ, એવું દર્શાવવામાં આવ્યું છે કે, થાપણને શેરમાં રૂપાંતરિત કરવાની જવાબદારીના અસ્તિત્વને નકારે છે. અમે આ દલીલને સ્વીકારી શકતા નથી. એકવાર પેટા કાયદામાં ઉદ્દેખિત રુણ કે જે ડિપોઝિટ કરવામાં આવી હતી તે તારીખે બાકી હતી તે ચૂકવવામાં આવે, અમારા મતે, નિર્દેશક મંડળ થાપણની રકમને શેરમાં રૂપાંતરિત કરવા માટે બંધાયેલ છે. વિવેકબુદ્ધિ હંમેશા ફરજ સાથે જોડાયેલી હોય છે; વિવેકબુદ્ધિનો ઉપયોગ કાયદા હેઠળની જવાબદારી અથવા પક્ષોને સંચાલિત કરતા કરારને અવગણવા માટે કરી શકાતો નથી. અમારા મતે, 'શક્ય' ને 'જ' (વૈકલ્પિક શબ્દને ફરજિયાત તરીકે સમજવો) અભિવ્યક્તિને વાંચવી યોગ્ય રહેશે. નિર્દિષ્ટ ઘટના, એટલે કે પેટા

કાયદામાં ઉદ્દેખિત લોનની ચુકવણી અને સરકારી શેર મૂડીની ઘટના પર, સભ્ય/થાપણદાર ચૂકવણીની માંગ કરવા માટે કાયદેસર રીતે લાગુ કરી શકાય તેવા અધિકારનો ઉપયોગ કરી શકે છે, જે વધારાના શેરમાં રૂપાંતરના સ્વરૂપમાં હોઈ શકે છે.

૩૨. અમારા મતે, મુદતની લોન વગેરેની ચુકવણી માટે તેનો ઉપયોગ કરવા માટે મંડળી પાસે જમા કરેલા નાણાંને જાળવી રાખવાથી, તેની સાથે ચૂકવણી કરવાની જવાબદારી ધરાવતી 'થાપણ' ની રકમને નકારી શકાય નહીં. ન તો તે જરૂરી છે, કારણ કે ઉચ્ચ અદાલત વિચારવા તરફ વળેલી હતી, કે જમા કરેલી રકમની અલગ ઓળખ જાળવી રાખવી જોઈએ. માંગ પર સુરક્ષિત પુનઃ ચુકવણીના અધિકારની ગેરહાજરી ફરીથી આવકની થાપણ (જમા રકમ) હોવા સાથે અસંગત નથી. થાપણદારની માંગને પગલે પરત કરવાની જવાબદારી તાત્કાલિક અને બિનશરતી હોવી જરૂરી નથી. જો આવી જવાબદારી ચોક્કસ આકસ્મિક ઘટના પર સ્પષ્ટ થઈ જાય, તો પણ તે હજુ પણ એક જવાબદારી છે જે થાપણદાર દ્વારા કાયદેસર રીતે લાગુ કરી શકાય છે. આવી જવાબદારીનું અસ્તિત્વ મંડળી દ્વારા નાણાંની માલિકીના વિચારની વિરુદ્ધ છે.

ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે વધુમાં અવલોકન કર્યું છે કે અન્ય સભ્યોને થાપણની હસ્તાંતરણક્ષમતા અને સભ્યપદની સમાપ્તિના કિસ્સામાં સભ્યને અથવા મૃત્યુના કિસ્સામાં તેના કાનૂની વારસદારોને જમા કરેલી રકમ પરત કરવાની જોગવાઈ જેવી અન્ય સુવિધાઓનું અસ્તિત્વ, જમા કરેલી રકમને મંડળીના નાણાં તરીકે ગણવામાં આવે તે સામે મહત્વપૂર્ણ સૂચકાંકો છે. માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષના દાવામાં એવું પણ જાણવા મળ્યું હતું કે જમા કરાયેલી રકમ એક બાજુ રાખવામાં આવતી નથી અને તેનો ઉપયોગ મંડળી દ્વારા રુણની ચુકવણી માટે પણ કરવામાં આવે છે અને એવું જાણવા મળ્યું હતું કે ચુકવણીનો સમય અનિશ્ચિત

છે, જો કે પેટા કાયદામાં નિર્દિષ્ટ આકસ્મિકતાઓની ઘટના પર તે પરત ચુકવણીપાત્ર હતું. ઉપરોક્ત બાબતમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે એવું માન્યું છે કે તે જ માત્રા તેની "થાપણની લાક્ષણિકતા" ની રકમને નકારી નથી શકતી જે તેની સાથે ચૂકવવાની જવાબદારી ધરાવે છે અને તેથી, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે મહેસૂલના દાવાને સ્વીકાર્યો નથી કે તેને મહેસૂલ આવક તરીકે ગણી શકાય. ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે બાઝપુર ફૂપ સુગર ફેક્ટરી લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયને અલગ પાડ્યો હતો. પેરા ૨૬માં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે બાઝપુર ફૂપ સુગર ફેક્ટરી લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે નિર્ણયને પેરા ૨૬માં નીચે મુજબ અવલોકન કરીને અલગ પાડ્યો હતો:

“૨૬. વર્તમાન કેસમાં બાઝપુર કેસમાં નિર્ધારિત સિદ્ધાંત અથવા લાગુ કરાયેલ પરીક્ષણને કેટલી હદે અમલમાં મૂકી શકાય તે પ્રશ્ન છે જેના પર આપણે નજીકથી ધ્યાન આપવાની જરૂર છે. બે વિશિષ્ટ લક્ષણો છે જે પેટા કાયદાના વાંચન પર સ્પષ્ટ થાય છે. પ્રથમ એ છે કે બાઝપુર સહકારી સુગર લિમિટેડના પેટા કાયદા હેઠળ વ્યાજની ચુકવણી માટેની જોગવાઈની ગેરહાજરી. બીજું, બાઝપુર કેસમાં "લોસ ઇન્કિવલાઇઝેશન અને કેપિટલ રિડેમ્પશન રિઝર્વ ફંડ" માં જમા કરાયેલી કપાત કરેલી રકમ કોઈપણ કાર્યકારી વર્ષના નુકસાન સામે સમાયોજિત કરવા માટે જવાબદાર છે. આવી ખોટને સમાયોજિત કર્યા પછી જ, થાપણોને એકઠી કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવે છે અને તેનો ઉપયોગ IFCI લોનની ચુકવણી માટે અને સરકારના હિસ્સાના યોગદાનને પરત મેળવવા માટે કરવામાં આવે છે. આવા ગોઠવણની પ્રક્રિયામાં, સભ્યો પાસેથી એકત્રિત કરવામાં આવેલી અને ભંડોળમાં

જમા કરવામાં આવેલી સંપૂર્ણ રકમનો નિકાલ અથવા વપરાશ થઈ શકે છે, જ્યારે તાત્કાલિક કિસ્સામાં, જમા તરીકે એકત્રિત કરવામાં આવેલી રકમ અકબંધ રહે છે, જો કે તેનો ઉપયોગ સમયાંતરે મૂડી પ્રકૃતિની ચોક્કસ જવાબદારીઓને પહોંચી વળવા માટે થઈ શકે છે.

જોકે, આ માટે એક લાયકાત છે. જો સોસાયટીને કોઈ નુકસાન થયું નથી અને તે નફો મેળવવાની ચિંતા બની રહે છે, તો બંને કિસ્સાઓમાં પરિસ્થિતિ ખૂબ સમાન હશે. આ રકમનો ઉપયોગ નાણાકીય સંસ્થાઓ અને સરકારની શેર મૂડીની લાંબા ગાળાની લોનની ચુકવણી માટે કરવામાં આવશે અને ચુકવણીની આવી પ્રક્રિયા પૂર્ણ થયા પછી, વિવાદિત રકમ ઉત્પાદક સભ્યોને વધેલા શેરના રૂપમાં ઉપલબ્ધ કરાવી શકાય છે. તેમ છતાં, બાઝપુરના કિસ્સામાં, જ્યારે ઉત્પાદક સભ્ય પાસેથી રકમ પ્રાપ્ત કરવામાં આવી હતી અને ખોટ સમાનતાના ભંડોળમાં મોકલવામાં આવી હતી, ત્યારે 'થાપણ' અકબંધ રહેશે કે નહીં તે જાણ નહોતી. તે તબક્કે જમા કરાયેલી રકમ પર સભ્યનો દાવો તેના પર કોઈ પણ માલિકી હિતની કાનૂની માન્યતા મેળવવા માટે ખૂબ જ નબળો અને લપસણો હતો. એવું ન કહી શકાય કે જ્યારે રકમ વસૂલ કરવામાં આવી અને ભંડોળમાં જમા કરવામાં આવી ત્યારે સભ્યને તે પરત મેળવવાનો અધિકાર હતો. બાઝપુર કેસમાં પહોંચેલા અંતિમ નિષ્કર્ષને આ આધારે સમજાવી શકાય છે. હજી એક અન્ય ખૂણો છે જેમાંથી સમસ્યાને જોઈ શકાય છે. સભ્ય અને સમાજ વચ્ચેની જેમ, 'થાપણો' પર કોણ નોંધપાત્ર પ્રભુત્વ ધરાવે છે? બાઝપુર કેસમાં જવાબ માત્ર એટલું જ હોઈ શકે કે તે આકારણી કરનાર સમાજ છે જેનું આવું વર્ચસ્વ હતું. હવે પછી સમજાવ્યા મુજબ, વર્તમાન કેસમાં સ્થિતિ અલગ છે.

[૮.૬] ઉપરોક્ત પરીક્ષણને વર્તમાન કેસમાં લાગુ કરવું અને ૨૫ વર્ષના સમયગાળા પછી અથવા પેટા કાયદામાં ઉલ્લેખિત આકસ્મિકતાઓ થવા પર જામીનગીરી થાપણ પરત કરવા યોગ્ય છે તે હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને અને તે કહી શકાતું નથી કે કરદાતા કલબનો વિવાદિત થાપણો પર સંપૂર્ણ આધિપત્ય હતો, મહેસૂલ વતી કેસ કે તેને મહેસૂલ આવક તરીકે ગણવામાં આવે તે સ્વીકારી શકાતો નથી. માત્ર કારણ કે સુરક્ષા થાપણ અલગ રાખવામાં આવતી નથી અને/અથવા ત્યારબાદ સુરક્ષા થાપણની રકમનો ઉપયોગ કલબ દ્વારા અન્ય હેતુઓ જેમ કે કલબમાં બાંધકામ અને અન્ય સુવિધાઓ પૂરી પાડવા માટે કરવામાં આવે છે, તેથી તે "થાપણની લાક્ષણિકતા" ગુમાવશે નહીં, જે અહીં ઉપર દર્શાવ્યા મુજબ પેટા કાયદામાં ઉલ્લેખિત આકસ્મિક ઘટનાઓની ઘટના પર પરત ચુકવણીપાત્ર છે. એસ.એસ. સખાર કારખાના લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયને ધ્યાનમાં રાખીને વિદ્વત ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા તેને મૂડી આવક તરીકે રાખવામાં કોઈ ભૂલ કરવામાં આવી નથી.

[૮.૭] હવે, જ્યાં સુધી યુનિક મર્કન્ટાઇલ સર્વિસીસ પ્રાઇવેટ લિમિટેડના કેસમાં આ અદાલતના નિર્ણયની વાત છે. (સુપ્રા) નો સંબંધ છે, એ નોંધવું જરૂરી છે કે હકીકતમાં ખંડપીઠ સમક્ષ તે ફીનો કેસ હતો અને પ્રશ્ન એ હતો કે શું એકત્રિત અને વસૂલવામાં આવેલી ફી ૧૫ વર્ષના ગાળામાં ફેલાવવી જરૂરી છે અને/અથવા તે પ્રથમ વર્ષમાં ધ્યાનમાં લેવી જરૂરી છે. ઉચ્ચ અદાલત

સમક્ષના કેસમાં આવી પરત ચુકવણીપાત્ર જામીનગીરી થાપણને આવક તરીકે ગણવામાં આવશે કે નહીં તે અંગે કોઈ પ્રશ્ન નહોતો.

[૮.૦] ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને અને ઉપર જણાવેલા કારણોને ધ્યાનમાં રાખીને અને એ હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને કે મંડળના સભ્ય તરીકે તેમની નોંધણી સમયે સભ્યો પાસેથી વસૂલવામાં આવેલી સુરક્ષા થાપણ નિયમો, નિયમો અને પેટા કાયદામાં ઉલ્લેખિત આકસ્મિક ઘટનાઓની ઘટના પર પરતચુકવણીપાત્ર છે, તેને થાપણ તરીકે ગણવી જરૂરી છે અને તેથી, તેને મૂડી આવક તરીકે ગણવી જરૂરી છે. અમે વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પસાર કરાયેલા વિવાદિત ચુકાદા અને આદેશની પુષ્ટિ કરીએ છીએ. વર્તમાન અપીલમાં ઉઠાવવામાં આવેલા કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો જવાબ કરદાતાની તરફેણમાં અને મહેસૂલની વિરુદ્ધમાં આપવામાં આવે છે. વર્તમાન કરવેરા અપીલોનો તે મુજબ નિકાલ કરવામાં આવે છે. કોઈ ખર્ચ નથી.

(ન્યાયાધીશ-એમ. આર. શાહ)

(ન્યાયાધીશ-બી. એન. કારિયા)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસવીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.